

REVITALIZACE MASARYKOVA NÁMĚSTÍ

KONCEPČNÍ STUDIE

24. 4. 2025

Město Říčany leží ve Středočeském kraji, přibližně 20 km jihovýchodně od centra Prahy. Díky výborné železniční dostupnosti jsou Říčany oblíbeným místem k životu – dnes zde žije přibližně 17 000 obyvatel. Opakovaně se umísťují na první příčce žebříčku kvality života v České republice.

K nejvýznamnějším památkám patří zřícenina hradu Říčany, kostel sv. Petra a Pavla a Mariánský sloup – všechny se nacházejí přímo na Masarykově náměstí nebo v jeho bezprostředním okolí. Právě revitalizace tohoto náměstí je tématem soutěže.

Náměstí má středověký půdorys o délce 270 m (západ–východ) a šířce 44–72 m (sever–jih). Je napojeno na ulice Široká, 17. listopadu, Olivova, Rooseveltova a jednosměrnou Lázeňskou.

V 90. letech bylo z náměstí odstraněno autobusové nádraží a plocha se nově vydláždila; postupně ji však zaplnily různé objekty, které narušily její čitelnost a prostupnost.

Prostor pro lidi

Naší vizí je vrátit Masarykovu náměstí důstojnost a kvalitu, kterou si Říčany zaslouží. Chceme, aby se stalo srdcem každodenního života – místem pro setkávání, volný čas i kulturu, nikoli jen průchozí zónou cestou na poštu.

Navrhujeme prostor krásný, funkční, udržitelný a především lidský – náměstí, na které budou obyvatelé pyšní a které obstojí v čase i při proměnách potřeb komunity.

Děti dovádějící ve vodních prvcích, studenti učící se ve stínu stromů, rodiče sedící u dobré kávy, senioři odpočívající u kašny a návštěvníci města objevující klidná zákoutí – chceme vytvořit prostor, kde si každý najde své místo.

Sjednocení

Náměstí dnes působí roztříštěně. Proto je klíčovým krokem jeho sjednocení. Toho dosahujeme jednotným mobiliářem, povrchy a osvětlením, ale také odstraněním nadbytečných prvků, jako jsou obrubníky, zábradlí, cedule nebo stožáry. Všechny nové zásahy respektují původní kompozici a směřují k vytvoření čitelného a příjemného prostoru.

Princip osovosti

Základní prostorovou kostru tvoří geometrický princip – prvky jsou kladeny kolmo na střední křivku náměstí. Stromořadí tvoří výrazné linie, které prostor opticky strukturují a propojují významné body náměstí.

Vložené špalíčky

Zeleň vkládáme formou bosketů navazujících na stávající kompozici. Jednotlivé špalíčky řešíme jako mlatové plochy, které nebrání volnému pohybu. Stromy v nich poskytují přirozený stín a zvou k odpočinku na lavičkách. Boskety lze v budoucnu modulárně rozšiřovat či doplňovat o pobytové prvky. Náměstí tak zůstává adaptabilní.

Jeden celek z pěti částí

Cílem úprav je rozdrobené náměstí sjednotit do jednoho celku, který se skládá z pěti jemně odlišných částí dohromady tvořících harmonický celek. Každá část má vlastní atmosféru – od klidové zóny u kostela přes živé centrum s vodními prvky až po multifunkční plochy pro trhy a kulturu.

Propojení s rybníkem

Stromové aleje po pěti kusech se rozestupují u průchodů směrem k Mlýnskému rybníku. Tím podtrhujeme význam napojení na vodní plochu a návštěvníci k ní budou přirozeně navedeni.

Automobilová doprava

Základní dopravní schéma zachováváme, komunikace však zužujeme na nezbytné minimum. Tím zklidňujeme provoz a rozšiřujeme chodníky. Nově bude k dispozici 69 parkovacích míst (původně 96); jednotlivá stání vymezují nízké žulové kvádry, které nepůsobí jako vizuální bariéra a lze je při městských akcích dočasně odstranit.

Jednosměrná komunikace podél severní fronty je dlážděna stejnou žulovou dlažbou jako plocha náměstí, avšak kladenou v opačném směru. Je tak na první pohled odlišitelná pro chodce i řidiče. Vozovku po obou stranách lemuje dvoucentimetrová obruba, která zřetelně vymezuje jízdní pás a současně nebrání bezbariérovému pohybu. Dlažba z béžové řezané žuly z nepravidelných kamenů navíc omezuje vznik tepelných ostrovů.

Hlavní obousměrná komunikace na jižní a východní straně je z řezané světle šedé žuly 100 × 100 mm. Je na ní umístěno několik přechodů pro chodce. Přechody, vodící linie pro nevidomé i dopravní značení jsou integrovány přímo do dlažby. Rozhraní vozovky a chodníků vymezuje dvoucentimetrový obrubník. V místech hlavních křižovatek jej doplňují subtilní kovové patníky chránící pěší. Vjezdy na náměstí lemuují žulové patníky, které zároveň zvyšují bezpečnost na přilehlých přechodech.

Pěší a cyklistická doprava

Náměstí funguje jako smíšená zóna. Stojany pro kola jsou rozmístěny v různých částech, některé lavičky mají integrovaný držák pro krátkodobé zaparkování. Celé řešení je bezbariérové.

Městská hromadná doprava

Nově vzniknou zastávky ve směru ulic 17. listopadu a Široká. Zastávky jsou umístěny v komunikaci, s možností doplnění zálivu ve směru k Oáze. Stávající zastávky jsou rozšířeny tak, aby pohodlně pojmuly dva autobusy délky 12,5 m. Na zastávky instalujeme elektronické přehledové panely. Samozřejmostí je zvýšená nástupní hrana pro zajištění bezbariérového nástupu.

Hospodaření s dešťovou vodou

Dešťová voda je sváděna ke stromořadím, kde je vsakována a dále rozváděna prostřednictvím prokořitelných buněk. Větší plochy jsou odvodněny do retenčních nádrží, z nichž je voda využívána pro závlahu zeleně během léta.

Provozní schémata

Celá centrální část náměstí je navržena jako maximálně flexibilní prostor. Jsou zde umístěny vodní trysky v úrovni dlažby, které lze při konání akcí jednoduše vypnout, aby netvořily žádnou překážku. Díky nízkým, pouze 2 cm vysokým, obrubníkům je možné automobilem pohodlně vjet až do středové plochy a bez problémů zde zásobovat stánky nebo technické zázemí (například pro pódium). Návrh respektuje současné provozní zvyklosti při pořádání tradičních akcí, jako jsou vánoční jarmark, Čertův rej nebo Říčanské slavnosti. V případě potřeby lze uzavřít severní jednosměrnou komunikaci, případně i jižní obousměrnou, a tím vytvořit souvislý prostor pro veřejné využití.

Krajina

Stávající stromy jsou ve špatném zdravotním stavu – mají nízko nasazené koruny, rostou ve stísněném sponu a nevyhovují městskému prostředí. Navrhujeme proto jejich náhradu vhodnými kultivary. Celkem bude v návrhu vysazeno 53 stromů. Zachována zůstává památná lípa u základní školy a vzrostlé buky a lípy u kostela.

Nové výsadby zahrnují aleje růžově kvetoucích višní sargentova, centrální lípu evropskou jako národní symbol, jerlínky japonské na okrajích náměstí, hlohy obecné u Mariánského sloupu a čtveřici ambroní západních před radnicí. Nově vysazenými alejemi podél severní strany náměstí zároveň výrazně zlepšujeme mikroklima u jižních fasád domů, které jsou výrazně osluněné. Stromy zde zajišťují stín a přirozenou ochranu před přehříváním a současně vytvářejí příjemné prostředí pro předzahrádky kaváren a restaurací. Podél domů vzniknou trvalkové záhony pro opylovače i pobytový komfort.

Mobiliář a vodní prvky

Nově navržený mobiliář sjednocuje celý prostor. Lavičky jsou navrženy ve třech variantách – s opěradlem, oboustranné a dlouhé komunitní před školou. Materiálem je tropické dřevo ošetřené přírodním olejem a kov v matné grafitové barvě.

Dominantou před radnicí je nová kašna se sedacím okrajem. V centrální části jsou vodní trysky v úrovni dlažby, které lze při akcích vypnout. V prostoru se nacházejí čtyři pítka – u školy, u kostela, v centrální části a u radnice. Pítka jsou uzpůsobena i pro psy.

Osvětlení tvoří dva typy lamp – nižší (5 m) pro nasvícení chodníků a náměstí a vyšší (10 m) pro hlavní obousměrnou komunikaci. Dále je osvětlení implementováno do pobytového schodiště u kostela. Navrhujeme jej i v kašně a vodních tryskách. Pro dokreslení atmosféry nasvěcujeme také kostel, Mariánský sloup a hlavní vstup do staré radnice. Odpadkové koše jsou vždy umístěny v blízkosti lamp.

Historickou trafiku – současný infostánek ke kamenům zmizelých – přesouváme do centrální části náměstí, jen několik metrů od jejího dosavadního umístění. Kameny zmizelých citlivě vkládáme do nové dlažby.